

KARATAY
BELEDİYESİ

KARATAY
BELEDİYESİ'NİN
KATKILARIYLA

Kurucusu:
Dr. Mehmet Ali UZ

Yayın Kurulu:

Dr. Mehmet Ali UZ

Prof. Dr. Saım SAKAOĞLU

Hasan YAŞAR

Ahmet ÇELİK

Ali IŞIK

Av. Serdar CEYLAN

CİLT: 23 • SAYI: 8
27 MART 2024 ÇARŞAMBA

KADEMİK

Sayfalar

Merhaba

[/akademiksayfalar](#)

www.merhabahaber.com

PROF. DR. SAİM SAKAOĞLU'NUN 85. YAŞINI KUTLAMA TOPLANTISI ÖZEL SAYISI -2

*... bir dergiye kö-
... için tebrik ve başa
... emenilerimle.*

Ankara, 13.9.1989

DERGİSİ • Cilt X ... 1 Aralık 1968

Prof. Dr.
Ali YAKICI

PROF. DR. SAİM SAKAOĞLU TARAFINDAN VA'AD EDİLMİŞ BİR DERGİYE LAYIK OLMANIN MUTLULUĞUNU YAŞAMAK

Prof. Dr. Saim Sakaoglu Hoca'mızın yaşının 85. yılı... Kutlu olsun. Hocamız için 85. yaş yılı kutlamasının ilki, ay ve gün olarak doğumunun gerçekleştiği vakte uygun bir zamanın yıldönümünde; 2 Mart 2024'te memleketi Konya'da yapıldı. Hocamızın eşi, çocukları, lisans, yüksek lisans ve doktora danışmanlığını yaptığı öğrencisi 20 kadar akademisyenin katıldığı bu kutlama toplantısını tertipleyen Prof. Dr. Esmâ Şimşek, Prof. Dr. Selçuk Peker ve Doç. Dr. Atiye Nazlı'ya teşekkür ederim. Allah, hak eden her akademisyeni 85. yaş gününe kavuştursun ve sağlıklı gelen bu anlamlı günü kadir kıymet bilen vefalı öğrencileriyle kutlamak nasip etsin.

Saim Hoca'mız için ikinci yaş günü kutlaması da resmî olarak kimliğinde yazılı olan doğum tarihinde, yani 20 Mart'ta, Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesinde yapıldı. Saim Hoca, Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesinin 21-23 Mart 2024 tarihleri arasında gerçekleştirdiği "1. Uluslararası Bilim, Sanat, Toplumda Âşıklık Geleneği ve Âşık Veysel Sempozyumu"nun Onur Üyesi ve Davetli Konuşmacısı olarak Ankara'ya gelmişti. Saim Hocayı, Ankara'ya geldiği 20 Mart 2024 Çarşamba gününün akşamı MGSÜ Rektörlük binasında, iftar yemeğini takip eden saatlerde sürpriz bir kutlama bekliyordu. Sürpriz 85. Yaş Günü Kutlamasında, yaş pasta kesildi, sohbetler yapıldı. Saim Hoca'nın 85. yaşını kutlamak için yapılan bu toplantıda Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Erhan Özden, Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Zafer Kurtaslan, Prof. Dr. Dilek Yalçın, Dr. Öğr. Gör. Gülçin Tuğba Nurdan ile birlikte ben de hazır bulundum.

Saim Hoca'mızın 85. yaşını kutlayarak başlayan Ankara günleri, MGSÜ'de gerçekleşen uluslararası sempozyumun da çok güzel geçeceğinin habercisi oldu. 21 Mart 2024 tarihinden itibaren üç gün üç gece, gündüz ve gece programlarıyla dolu dolu

geçen sempozyuma farklı bir değer katan Sakaoğlu Hoca'mız hem Düzenleme Kurulunun Başkanı ve Üyeleri tarafından hem de yurt içinden ve yurt dışından Sempozyuma katılan konuklar tarafından büyük ilgi ve itibar gördü.

Resmî yaş günü olan 20 Mart 2024 Çarşamba günü Ankara'ya teşrif eden Prof. Dr. Saim Sakaoğlu Hoca'mızı 24 Mart 2024 Pazar günü, Sempozyum Düzenleme Kurulu Başkanı MGSÜ Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Zafer Kurtaslan, Sempozyum Düzenleme Kurulu Üyesi MGSÜ öğretim elemanı Dr. Öğr. Gör. Gülçin Tuğba Nurdan ile birlikte memleketi Konya'ya uğurladık.

Konya'nın Meram Çaybaşı Mahallesi'nden büyük dedem Âşık Mehmet Yakıcı'nın komşusu olan Sakaveliler'in İstanbul'da, Edebiyat Fakültesinde okuyan ve Erzurum Atatürk Üniversitesinde öğretim elemanı olarak görev yapmakta olan oğulları Saim Sakaoğlu'nun şöhretini çocukluğumuzda aile efradımızdan sıklıkla duyardık. Adını duymakla kaldığım bu değerli bilim adamı, kıymetli insanla bundan tam elli yıl önce, 1974 senesinde, on sekiz yaşında bir üniversite öğrencisi olarak gittiğim Erzurum'da tanıştım. Zaten, Atatürk Üniversitesine Konya'dan gelen birçok öğrencinin tanıştığı ilk öğretim elemanlarından biri ve muhtemelen de ilki Saim Sakaoğlu olurdu. Çünkü öğrenci olarak gittiği, tanıma ve yerleşme mücadelesi verdiği bu şehre alışmasında hemşehrisi olan bu genç öğretim üyesinden ilgi ve destek gördü. Benim için de öyle oldu.

Soldan sağa: Prof. Dr. Ali Yakıcı, Prof. Dr. Saim Sakaoğlu, MGSÜ Rektörü Prof. Dr. Erhan Özden

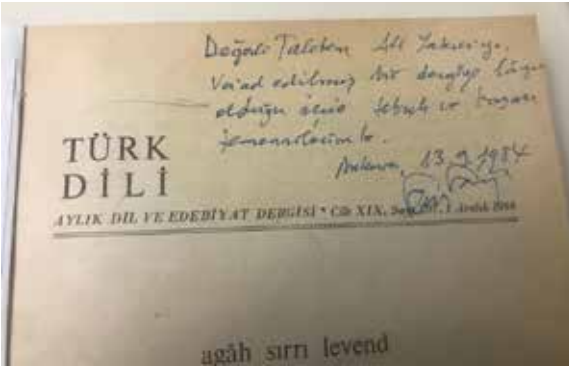
Saim Hoca, Konyalı bir hemşerim olmasının yanı sıra aynı zamanda lisans öğretimi için geldiğim ve öğrencisi olduğum Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ndeki Halk Edebiyatı Hocamdı.

Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı lisans öğrencisi olarak eğitim öğretim hayatımı sürdürdüğüm 1974-1978 yılları arasında (O gün prof. olanlarla birlikte sonradan hepsi profesör olan) Prof. Dr. Kaya Bilgegil, Prof. Dr. Harun Tolasa, Prof. Dr. Mehmet Akalın, Prof. Dr. Efrasiyap Gemalmaz, Prof. Dr. Haluk İpekten, Prof. Dr. Celal Tarakçı, Prof. Dr. Şerif Aktaş, Prof. Dr. Mustafa İsen, Prof. Dr. Recep Toparlı, Prof. Dr. Saim Sakaoğlu, Prof. Dr. Muhan Bali, Prof. Dr. Bilge Seyidoğlu, Prof. Dr. Fikret Türkmen, Prof. Dr. Ensar Arslan gibi alanlarının uzmanı kıymetli akademisyenler derslerimize girmişti.

Fakülteden mezun olmak için dil ve edebiyat ana bilim dallarından/ kürsülerinden birinden bitirme tezi hazırlamak gerekiyordu. Ben de bitirme tezimi halk edebiyatı alanından almak istiyordum. Bir edebiyat fakültesi

Türk Dili dergisi, Halk Edebiyatı Özel Sayısı'nın iç kapağı

Prof. Dr. Saim Sakaoglu'nun ithaf yazısı

öğrencisi olarak halk kültürü ve halk edebiyatı konularının araştırılmasına daha fazla ilgimin olduğu belirgindi. Tez danışmanlığı için seçebileceğim ilk sıradaki Halk Edebiyatı Hocası (o gün için) Doç. Dr. Saim Sakaoglu idi. Saim Hoca'yı odasında ziyaret ederek tez alma konusundaki isteğimi kendisine iletmeyi düşündüm. Saim Hoca'nın odasına sigara içenlerin girmesi yasaktı. Hoca, sigara içenleri odasının kapısının önünden geçerken bile kokusundan fark eder, tanırdı. Ben sigara içmediğim için Saim Hoca'nın odasına rahatlıkla girebilen, oda-

sında oturma şansını elde eden, odadaki kütüphanesinin raflarında kitaplara bakabilen ender öğrencilerden biriydim. Sigara içmediğim için yakaladığım bu imtiyazlı durumdan aldığım destekle müsait bir zamanında Hoca'mı ziyaret ettim. Tez almak istediğimi söyledim. Bana, konu olarak ne düşündüğümü, sordu. Ben de köyümüzde (şimdi Konya Merkez Karatay İlçesine bağlı Göçü Mahallesi) Huriye Çapan isimli dağarcığında masal, mani, türkü, halk hikâyesi olan ve bunları zaman zaman anlatan bir teyzenin, bir kaynak kişinin olduğunu, ondan masal derlemesi yapmak istediğimi söyledim. Bunun üzerine Saim Hoca, biraz sessiz kaldı, sonra bana "Deden Âşık Mehmet'i tez olarak hazırla" dedi. Ben de "Âşık Mehmet dedenin el yazması defterlerinin babamın amcası Abdüllatif Yakıcı'da olduğunu ve Latif amcadan alabilirsem yapabileceğimi" belirttim. Saim Hoca da zarif sözlerle tez hocalığımı kabul ettiğini söyledi

Aradan zaman geçti. Tatilimi geçirmek için geldiğim Konya'da ziyaret amaçlı ilk gittiğim yer, Abdüllatif amcamızın ikamet ettiği Saim Hoca'mın da mahallesi olan Çaybaşı'ndaki bağ evi oldu. Latif amcaya Saim Hoca'mın selamıyla birlikte isteğimi ilettim. Tez hazırlayacağımı, Âşık Mehmet dedemizin şiirlerinin yazılı olduğu defterleri bana vermesini istedim. Önce durakladı. Sonra "Sen eski yazıyı okuyabilir misin?" diye sordu. Ben de "Evet, okurum" dedim. Âşık Mehmet dedenin şiirlerinin yer aldığı üç defteri sandıktan çıkardı ve içlerinden daha ince olanını bana verdi. "Bak bakalım, okuyabilecek misin?" dedi. Ben de ilk şi-

Ayaktakiler, soldan sağa: Prof. Dr. Dilek Yalçın, Prof. Dr. Ali Yakıcı, Dr. Öğretim Üyesi Gülçin Tuğba Nurdan, Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Zafer Kurtaslan ve Arş. Gör. Tolgahan Tıktaş

irden itibaren okumaya başladım. Bunun üzerine, bana ancak elimdeki defteri verebileceğini söyledi. Âşık Mehmet dedemin bir defterinin bile bana verilmiş olması beni çok sevindirmişti.

Konya dönüşünde, Abdülatif amcadan defterlerden birini almış olmanın heyecanı ve zafer kazanmış bir komutan edasıyla Saim Hoca'mı odasında ziyaret ettim. Durumu kendisine anlattım. O da bana defterde bulunan 70 kadar şiirin bir lisans tezi için yeterli olabileceğini belirtti. Ben de hemen Erzurum'da daktilo satılan yerlerden biri olan Kitap Sarayından 600 Türk Lirası vererek Brother marka bir daktilo aldım ve gece gündüz tezimi yazmaya başladım. Böylece mezuniyetim için gerekli olan tezimi 1978 yılında tamamlamış oldum.

1978 yılındaki uzun süren öğrenci boykotlarına kısa bir ara verilmesi sonucunda yazılı sınavların yanı sıra sözlü sınavlardan da başarılı olarak Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümün-

den mezun olmuşum. Erzurum'dan ayrılma vaktim yaklaşıyordu. Yine bir gün Saim Hoca'mı odasında ziyaret ettim. Hocam bir yazıyı bitirmek üzereydi. Ben de bu arada odada bulunan zengin kütüphanesindeki kitaplara bakıyordum. Bu sırada kitaplardan birinden iki tane olduğunu fark ettim. Hemen bir tanesine öğrenci diliyle el koymak için olabildiğince kibar bil dille; rafta iki tane olan bu kitaplardan bir tanesini bana vermesini kendisinden istiham ettim. Bu kitap; Türk Dil Kurumu tarafından her ay yayımlanmakta olan Türk Dili dergisinin Aralık 1968 tarihli Halk Edebiyatı Özel Sayısıydı.

Saim Hoca, ayağa kalktı, raftan sayfalarına bakmak için aldığım kitabı elimden aldı ve tekrar yerine koydu. Bana da "Şu anda bu kitabı hak etmiyorsun, onun için kıymetini bilmezsin. Sana söz veriyorum, va'ad ediyorum, hak ettiğin zaman bu dergi seni bulacaktır. Odadan çıktım. Aynı nüshadan iki tane bulunan bu kitabı bana vermediği için çok üzülmüş-

tüm. Kendi kendime Saim Hoca'nın cimriliğinin tuttuğuna dair hüküm verdim.

1978 Eylül ayında Erzurum'dan ayrıldım. Ankara'da 1 Mart 1979'da Zübeyde Hanım Olgunlaşma Enstitüsü salonlarında çekilen kura sonucunda Burdur Lisesine edebiyat öğretmeni olarak atandım. Saim Hoca'yla mektuplaşıyorduk. Hocamın zarif yazısıyla kaleme aldığı o kıymetli mektuplar öğretmenliğimin ilk günleri ve yıllarında bana ilaç gibi gelmişti. Öğretmenlikteki başarımda bu mektupların büyük rolü ve etkisi oldu. Bu mektuplardan birkaç tanesini Prof. Dr. Saim Sakaoğlu için hazırlanan son Armağan Kitap'ta yayımladım.

Burdur'daki günlerim askerliğimle devam etti. 58. Topçu Tugayından 1983 Temmuz ayında tezkeremi almamla birlikte askerliğimi ve Burdur'daki günlerimi tamamlamış oldum.

1984 yılının Temmuz ayında Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ne araştırma görevlisi olarak başladım. Bölüm Başkanımız Prof. Dr. Ahmet Bican Ercilasun'du. Araştırma görevlisi olarak çalışmaya başlayışımın ikinci ayında, 1978 yılındaki mezuniye-

timden yaklaşık olarak beş yıl sonra, Prof. Dr. Saim Sakaoğlu Hoca'mın, 13 Eylül 1984 tarihinde, o günlerde Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nün bulunduğu Gazi Eğitim Fakültesi D Blok'taki odanın kapısında belirmiş olması beni çok mutlu etmişti. Hemen koşarak Hoca'mı kapıda karşıladım, elini öptüm, oturması için buyur ettim. Hocamın elinde bir kitap vardı. Akademisyenliğe adım attığım bu yeni görevimin benim için, alanımız ve ülkemiz için hayırlı olmasına dair dua taidındaki dileklerini ifade ettikten sonra, insanın yüreğini ısıtan bir tebessümle; "Hatırlıyor musun?" diye söze başladı: "Bundan beş yıl önce benden bir kitap istemiştin. Ben de o an için bu kitabı hak etmediğini, hak ettiğin zaman bu kitabın sana ulaşacağını söylemiştim. Senin o günkü tepkin ne oldu onu bilmiyorum. Ama şimdi hak ettiğin bu kitabı sana getirdim, hayırlı olsun." dedi. Hüzünle sevinç arasında yaşanan bir met cezirden sonra gözümden yaşlar geldiğini fark ettim. Ne diyeceğimi bilemiyordum. Bu benim için hayatımda unutamayacağım bir anı olmuştu. Uzun söze ne hacet. İşte Saim Hoca bu. Yıllarca hep çok az insana nasip olabilecek bir vefanın, sözünde durmanın, aradan yıllar geçse bile verilen sözü yerine getirmenin, fedakârlığın ve insanca duruşun örnek ismi oldu ve olmaya devam etmektedir. Bizlere düşen görev, onun bizlere karşı ufuk açıcı, aydınlatıcı ve yol gösterici söz, takındığı tavır, davranış ve asaletine layık olabilmektir. Hocama, kendisine layık olabilmek temennisiyle sağlık, mutluluk ve huzurla yaşayacağı nice yaşlar diliyorum.

BİR KİTABIN HATIRALARI: TÜRK MAHALLÎ FIKRA TİPLERİ

Doç. Dr.
Atiye NAZLI

Bu yıl 85. Yaş Gününü kutladığımız Hocamız Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU'na...

Dedem Korkut duası ile “Allah size üç otuz on yaş versin.” sağlıklı ve sevdiğinizle nice yıllara...

Bu yazı, Hocamız Prof. Dr. Saim Sakaoglu'nun bugüne kadar hazırlamış olduğu kitaplarından sadece bir tanesinin yazım serüvenini anlatmaktadır.

Hocamız, 2023 yılında yeni bir kitap yayımladı, toplamda 72 kitap, binlerce makale ve bildiri, bilime adanmış bir hayatı olan Hocamızın Akçağ Yayınlarından çıkan kitabının adı “Türk Mahallî Fıkra Tipleri Üzerine Araştırmalar” adını taşımaktadır. Sekiz bölümden oluşan bu eser, ‘Fıkra türüne ait yeni bilgiler’ sunması ile alanda büyük bir boşluğu doldurmaktadır. Birinci Bölümde, fıkra türüne ait “Geleneksel, Modern ve Kalıp Fıkra” tanımlar yer almaktadır. Ayrıca “Fıkra-Atasözü, Fıkra-Bilmece ve Fıkra-Masal” türlerinin karşılaştırması ve örneklerinin yer alması, eserin bir başucu kaynak olmasının habercisidir. İkinci Bölüm’den itibaren, Türkiye sahası ve Türk Dünyasından mahallî fıkra tipleri ve fıkralarına yer verilmektedir. Sonraki bölümlerde, sırası ile bu fıkra tipleri ve nüktelerin, özellikleri ve örnekleri, yaşadığı dönemlerden gülümseyerek okurlara selam göndermektedirler. Kimler mi... [Konyalı olmanın ayrıcalığı], Kon-

yalı Tayyip Ağa, Silleli Enişte/Gale Memet, Botsalı Kara Kâmil, Karapınarlı Gırlı Yağıp ve Meramlı Nüktedanlar...

Kitabı inceleyen veya eline alan hemen herkes kendi ili veya ülkesinin mahallî fıkraları var mı diye okuyacağı önemli bir eseri ortaya koyan Hocamız, okuyanlara, “Bu fıkra bizim ilimizde de ... Dede veya ... Emmi’ye bağlı olarak anlatılıyor.” diyecekleri önemli bir çalışmadır.

Ancak Hocamızın bu eserinin bizim için bir başka önemi daha bulunmaktadır. 2012 yılı Ekim ayında Çorum Hitit Üniversitesine atanmamızdan sonra, Hocamız Saim Sakaoglu ile telefon ve

Eşi Yurdanur Hanım'la birlikte Saim Hoca'mızın doğum günü pastasını keserken

mail üzerinden Hoca-öğrenci/evlat, bağımız devam etmektedir. Hocamız ile bu görüşmelerimizden mahallî fıkra tipleri ile ilgili ilk görüşmemiz 13 Mayıs 2013 yılında *Meramlı Nüktedanlar* ile başlar. 2 Ekim 2013 tarihinde ise yeni bir ileti ile fıkra konusunda Hocamız ile mektuplarımız devam

eder. Aradan iki yıl geçtikten sonra fıkra konusu Hocamız ile iletimiz kaldığı yerden yoluna devam eder. Tarih mi? 28 Nisan 2015. O yıl (2015) Hocamız ile çoğunlukla fıkra yazışmalarımız Nasreddin Hoca üzerinedir. Aralık ayının sonlarına doğru 'Tayyip Ağa' konulu bir çalışmamız olsa da maa-lesef yarıda kaldı... Hocamız ile 2017 yılına kadar fıkra konulu yazışmalar farklı fıkra tipleri üzerinden devam etmesine karşın mahallî fıkralar, sanki küsmüş gibiydi. Oysaki Hocamız bilgisayarında ayrı bir klasör içinde 'Mahallî fıkra tipleri' ile sohbetine devam etmekte imiş. Tarih 18 Aralık 2017, Hocamızdan gelen bir ileti şöyle diyordu: "... *Kitaplaşacak fıkra yazıları sayfalarının...*"

Evet, Hocamız mahallî fıkra yazılarının kitap taslağından söz ediyor. Aynı gün gelen bir başka iletinin adı ise "Yan Satırlı Fıkra" idi.

22 Aralık 2017 gününde ise mahallî fıkralar kitabı iletisinde;

"SKAH,

Yaralı emanet eklidir.

Selam ve sevgilerimle.

Sakaoglu Hocamız."

[Hocamız, emanetin yaralı ol-

Prof. Dr. Zekeriya Karadavut'la...

başlığı “Türk Fıkraları ve Fıkra Tipleri” idi. Aradan geçen iki yılın ardından Hocamızdan, eserinin sona yaklaştığını [Fıkra tiplerinin anlaştıklarını...] belirten bir ileti geldi. Tarih: 4 Mart 2020. Bu arada Hocamızın üç eseri ve Hocamız için hazırlanan armağan dergilerin yayımlandığını da belirtmek isteriz.

Tarih, 19 Ağustos 2020'yi gösterdiğinde Hocamızdan bir ileti geldi: “Türk Fıkra Tipleri Üzerine Araştırmalar” Ancak dosya adı: “Mahallî Fıkra Tipleri” adını taşı-maktaydı.

17 Mayıs 2021 tarihli iletisinde eserin adı tam adıyla “Türk Mahallî Fıkra Tipleri Üzerine Araştırmalar”dı. Sonraki günlerde Hocamızın kitabı ile ilgili birkaç kez daha yazışmalarımız devam etti. Tarih 4 Haziran 2021'i gösterdiğinde Hocamızdan gelen ileti;

“(Kısaltmasız 2)

Sevgili Kızım Atiye Hanım,

Fıkra kitabı sana emanet.

.....”

Bu emanet benim için oldukça önemliydi...

Aradan geçen iki yılın ardından Hocamız, 8 Mayıs 2023 günü bir ileti göndermişti ve şöyle diyordu iletisinde:

“*Birkaç Harfli Hanımlar,*

Son kitabımızın kapağı geldi

Saim Hoca'mızın hediyesini takdim ederken

de bir de arka kapak yazısı var. Lütfen okuyunuz,

Sabah elimde olursa ben de Ankara'ya gönderiveririm.

Haydi bakayım, ilk cevap nereden gelecek?

Sss

SS”

Evet, uzun bir emeğin ürünü olan eserin dış kapağının resmini göndermişti Hocamız...

Mahallî fıkra tiplerinin kitap olması fikri 2013 yılı idi. Hocamız, bu süreçte konu hakkında yaptığı bütün yazılarını bir araya getirmiş, sadece Türkiye sahası değil Türk dünyasında da var olan ve sonraki dönemlerde yapılan çalışmalarını da inceleyerek, alanın öncü ve duayeni olarak; hazırladığı her bir eseri için gösterdiği titiz çalışmasının sonuna gelmişti.

Tarih 17 Ocak 2024, Konya'da Saim Hoca'mı ziyaret ettiğimiz önemli bir gün. Çünkü o gün Hocamız “Türk Mahallî Fıkra Tipleri Üzerine Araştırmalar” adlı kitabını imzalayarak emanet etti.

“... kitaplarımın koruyucu meleği kızımız Atiye Hanıma...”

Öğrencisi olmaktan her daim onur duyduğum Hocamız Prof. Dr. Saim Sakaoğlu'na sağlıklı, huzurlu ve sevdikleri ile uzun bir ömür diliyor, saygılarımla ellerinden öpüyorum.

Cafer
GARİPER⁽¹⁾

PROF. DR. SAİM SAKAOĞLU HOCA, GEÇMİŞ ZAMAN VE BİRKAÇ CÜMLE

Bir insanı yazıya dönüştürmenin, onun hakkında görüş getirmenin, özellikle bu kişi hocanızsa, güçlük taşıyacağı açıktır. Her şeyden önce hakkında yazacağımız kişi sizi değerlendiren, sınav kâğıtlarınızı okuyan, hayatınızın çeşitli dönemlerinde rol oynayan bir kimliğe sahipse bu uğraş, daha da güçleşir. Sonra her insan bir başkasını gördüğü, tanıdığı yanıyla ve kendi bakış açısıyla kavrar ve anlatabilir. Bu da ister istemez bakan, anlatan kişinin alımlayışı-

(1) Dr. Öğretim Üyesi, SDÜ İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
e-posta: gariper@gmail.com

nın ve algılayışının anlatımı olmaktan öteye geçemez. Bütün bunları bilerek ve göze alarak Hocam Prof. Dr. Saim Sakaoğlu hakkında uzun yıllara dayanan gözlemlerimden lisans öğrenciliğimle ilgili olanları merkeze alarak yazıya dönüştürmek arzusunda yım. Çünkü Hocayla ilgili izlenimleri kısa bir yazıya sığdırmak mümkün görünmüyor.

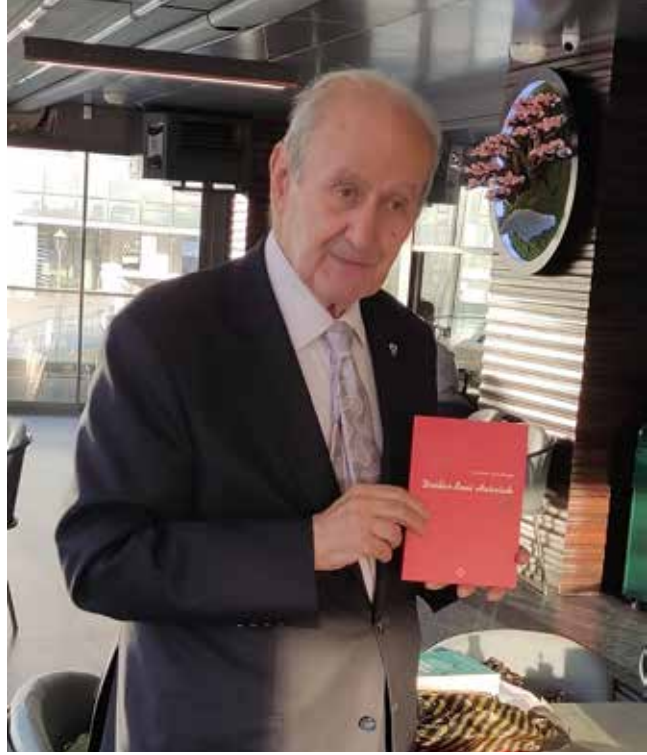
Hocam Prof. Dr. Saim Sakaoğlu ile ilk karşılaşmam Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi'ndeki lisans öğrenimim yıllarına rastlar. Lisans öğrenimi yıllarında Prof. Dr. Saim Sakaoğlu'ndan halk edebiyatı derslerinin yanında İlk İslamî Eserler ve Kompozisyon derslerini aldığımızı hatırlıyorum. Yanılmıyorsa birinci sınıfta bize ilk dersi, kompozisyondu. İlk derste gayet düzgün giyimli, kırk yaşlarında, uzun boylu, sesini gereğinden fazla yükseltmeyen, buna rağmen sayısı yüz yirmiyi aşan öğrencinin bulunduğu amfide söyledikleri rahatlıkla dinlenebilen biriyle karşılaştık. Onun kişiliğinin, davranışlarının ve ses tonunun ders anlatımıyla tam bir uyum içinde olduğunu çok geçmeden anladık. Dersleri, hamsete başvurmayan, siyasi problemlere girmeyen, gereksiz ve ilgisiz konulara yer vermeyen, bilimsel bakıştan ayrılmayan bir çizgide ilerlerdi. Derslerini çoğunlukla ayakta, yer yer soru so-

rarak, bizden cevap gelmeyince kendisi cevaplandırarak canlı bir şekilde anlatırdı. Bu yolla kalabalık öğrenci kitlesinin dikkatini sürekli ders üzerinde toplardı.

İlerleyen haftalarda hocamla derste karşılaşmamdan önce, farklı bir yolla onu tanıdığımı hatırladım. Onun *Tercüman* gazetesinde Türkçenin sadeleşmesi üzerine yazmış olduğu bir yazıyı veya mülakatı lise yıllarımda okuduğum zihnimde canlandı. Daha önce Nihad Sami Banarlı'nın, Faruk Kadri Timurtaş'ın, Necmettin Hacıeminoğlu'nun Türkçe üzerine yazılmış kitaplarını okumuştum. Bunlara Muharrem Ergin'in yazılarını da eklemeliyim. Hocamın okuduğum yazısı, adı geçen yazarların yazılarıyla zihnimde bir bütünlük kuruyordu. Bu durum, hocaya ve bölüme biraz daha yakınlaşma zemin hazırladı. Çünkü üniversite tercih formundan İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü son akşam silip yerine Atatürk Üniversitesi'nden aynı bölümü yazmış, fakat Erzurum'la karşılaşınca hayal kırıklığı yaşamıştım.

Hoca, derse vaktinde gelir ve dersten vaktinde çıkardı. Dört yıl boyunca bunu birkaç dakika bile ihlal ettiğine tesadüf etmedim. Derslerini düzenli olarak kendisi yapardı. Sadece bir iki defa yerine o zamanlar Dr. Asistan olan Ali Berat Alptekin'in geldiğini, hocanın sempozyum için il dışında olduğunun konuşulduğunu hatırlıyorum. O, ders disipliniyle yalnızca dersini belirli bir düzen içerisinde veren hoca olmanın ötesinde model kişilikti. İleride öğrencilerinin büyük çoğunluğu-

nun öğretmen ve dikkate değer bir kısmının da akademisyen olacağı düşünüldüğünde mesleğini bütünlük içinde uygulayarak göstermeyi yeğlediğini ilk yıllarda değilse bile daha sonra anlamaya başladım.

Öğrenciler arasında ayırım yaptığını hiç şahit olmadık. Bütün öğrencilere aynı seviyede yaklaşım gösterirdi. Onun için öğrencilerin kimliği değil, karşındakilerin birer öğrenci oluşu önemliydi. Şüphesiz derslerle ilgilenen, araştıran, iyi çalışmalar

yapan öğrencilerin her öğretim üyesi için olduğu gibi Prof. Dr. Saim Sakaoglu için de bir anlamının olduğu fark ediliyordu. Fakat bu, ayrımcılığa gitmezdi. Bir öğrencisinin kâğıdındaki ciddi hatayı onu kırmadan gösterdiği gibi, bir başka öğrencisinin başarısını da teşvik etmek için sınıfta bunu kısaca dile getirme yoluna giderdi. Az karşılaşılan böylesi durumlarda hatası gösterilen öğrenci rencide olmadığı gibi, başarısı gösterilen öğrencinin etrafında da kıskançlık halesi oluşmazdı.

Onun dersleri içerisinde tartışmaya, konuların ve problemlerin üzerinde konuşmaya diğerlerine göre daha müsait olanı kompozisyon dersi idi. Hoca, bu dersi yer yer bizimle tartışarak, daha doğrusu bizimle diyaloga girerek işlemeyi yeğlerdi. Üzerinden bunca yıl geçmesine rağmen karşılaştığım bir problem eğer hocanın derslerinde işlenmişse zihnimde hemen canlanır. Kompozisyon dersi aynı zamanda yüzümüze tutulmuş aynaydı. Sınav kâğıtlarının bir kısmı sınıfa getirilir, yapılan hatalar gösterilir, hata yapan kişinin hatasını düzeltmesi sağlandığı gibi bütün sınıf da konuyla ilgilenir, zihninde yer tutan yanlışları düzeltirdi. Düzeltmeler elbette noktalama işaretleriyle ve yazım kurallarıyla sınırlı değildi. Hiç unutmam; Erzurum hakkındaki izlenimlerimizin anlatılmasının istendiği soruya bir arkadaşımız “Erzurum cehennem gibi soğuk” cevabını vermişti. Hoca, bu kâğıdı öğrencinin adını vermeden sınıfta kısaca değerlendirip benzetmedeki uyumsuzluk üzerinde durmuş, böylece hoş bir sınıf ortamı oluşmuştu.

O, yürüyüşünden kıyafetine, konuşmasından susmasına, ders anlatışından okul gezilerine kadar hep bir inceliğin insanı oldu. Eski zaman İstanbul beyefendiliğini üzerinden hiç çıkarmadı. Bir tarafıyla oldukça yeni ve modern, bir tarafıyla geleneğin temsilcisi; daha yerinde ve doğru söyleyişle Doğu-Batı arasında bir sentezi temsil etti, ediyor. Bu iki taraf da aynı bünyede bütünleşmiş şekilde hiç sıyrılmadan varlığını sürdürdü, sürdürüyor. Mevlana'nın, Yunus Emre'nin, Nasreddin Hoca'nın coğrafyasından gelen, insanın kişiliğinin özünde derinleşerek varlığını sürdüren, böyle olunca da sıyrılmayan bir hoşgörü, olgunluk ve yetinmeyle yaşadığı, yaşıyor.

Prof. Dr. Saim Sakaoglu için bir öğrencisinin gözünden bu anlatılanlarda elbette olağanüstü bir yan bulunmayabilir. Olağanüstü olan, bir insanın ömür boyu aynı nezaketi, aynı inceliği, aynı seviyeyi, aynı disiplini gösterebilmesidir. Beni her defasında şaşırtan da bu olmuştur. Kimi insanlar vardır; kabalığın karşısında da, haksızlığın karşısında da, kendisine yapılan yanlışın karşısında da öfkesine yenilmez. İnsanlara belirli bir seviyeden hep hoşgörü içerisinden bakar, onlara anlam ve değer yükleyerek hayatını sürdürür. Engin bir deniz gibi kumları, çakılları örterek yaşar. Sakaoglu Hoca bende, örneğine artık gittikçe az rastlanan o insanlardan biri izlenimini uyanırdı.

Eğer veli kültürüne inanıyor olsaydım, bu küçük yazının başlığını “çağımızda bir ermiş yaşıyor” koyar, yazıyı da aynı cümleyle tamamlardım.

TÜRKİYE'DE FOLKLOR ARAŞTIRMALARI⁽¹⁾

Prof. Dr.
Saim
Sakaoğlu

Türkiye’de folklor araştırmaları çeşitli kurumlar tarafından yürütülmektedir. Resmî olanların yanı sıra gayriresmî olanlar da aktiftir.

Resmi araştırmalar 1. Kültür Bakanlığı, 2. Millî Eğitim Bakanlığı, 3. Ankara Atatürk Kültür Merkezi ve 4. üniversiteler tarafından yürütülmektedir. Ankara, Erzurum, Elâzığ ve Konya’da dört üniversitede folklor bölümleri veya folklor enstitüleri bulunmaktadır. Konservatuarların faaliyetleri de üniversite sektörünün bir parçası sayılabilir. Maddî kültür ve geleneklere ilişkin araştırmalar genellikle Kültür Bakanlığı tarafından yürütülürken anlatı araştırmaları üniversitelerin sorumluluğundadır.

Kulüpler ve toplulukların yanı sıra bazı bankalar da kendi çıkarları doğrultusunda ya finansal destek yoluyla ya da prestijli bir şirketin parçası olarak folklor araştırmaları alanında faaliyet göstermektedir.

Araştırmaya yönelik koleksiyon alanında en önemli görevi Kültür Bakanlığı üstlendi. Buraya bağlı olan Halk Kültürünü Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü’nün tek görevi halk

kültürlerini (bu ne anlama geliyorsa) araştırmak ve geliştirmektir. Bu müdürlükte bir kütüphanenin yanı sıra ses ve dokümantasyon arşivi de vardır. Her yıl belirli pilot bölgelere geziler yapılmakta ve ilgili koleksiyonlar getirilmektedir. Yönetim Kurulu, 1966 yılındaki kuruluşundan bu yana çok sayıda bilimsel konferans düzenlemiş ve sunulan tebliğleri yayınlamıştır. Süreli yayınlar yanında (koleksiyonların ve araştırmaların sunulduğu) ve araştırmaya dayanan bireysel bilimsel kitapların da basılmasını sağlar.

Atatürk Kültür Merkezi 1984 yılında kuruldu. Şu anki görevi eski Sovyetler Birliği’nin Türkçe konuşan halklarının kültürlerini araştırmak ve bunların yazılı kanıtlarını Türkçeye aktarmak veya tercüme etmektir.

On yıl öncesine kadar folklor alanında en aktif üniversiteler Erzurum ve Elazığ’daki (her ikisi de Türkiye’nin doğusunda) üniversitelerdi. Daha sonra halkbilim profesörü olarak atanarak Konya Selçuk Üniversitesi’nde halkbilim araştırma merkezi kurmayı başaran Dr. Saim Sakaoğlu, çalışmalara bir adım önde başladı. Enstitünün geniş bir kütüphanesi ve ses arşivi bulunmaktadır. Belgelendirme

(1) Bu yazı “Volkskundliche Forschungen in der Türkei...” başlığıyla DEMOS dergisinde (Cilt. 33, Sayı: 3, s. 308-309) 1997 yılında yayımlanmış olup Ali Osman Öztürk tarafından Türkçeye aktarılmıştır.

çalışmaları devam ediyor. Öğrencilere önce araştırma odaklı derlemecilik öğretiliyor, ardından derleme görevi veriliyor. Araştırma merkezi, 1995 yılına kadar her yıl ulusal, üç yılda bir de uluslararası konferans düzenlemekteydi. Merkezin son uluslararası konferansları hakkında DEMOS'ta bir rapor yayınlanmıştır (bkz. DEMOS Cilt 33, Sayı 3, s. 227-229).

Selçuk Üniversitesi'nde de diğer üniversitelerde olduğu gibi yüksek lisans ve doktora programları bulunmaktadır.

Ankara'da folklor ve folklor bilimi derneklerinin yanı sıra folklor araştırmaları yapan bir kurum daha bulunmaktadır; ancak bu kurum araştırma yapmaktan ziyade, konferanslar düzenler, folklorcuları ödüllendirir ve (daha az sayıda) kitap yayınlar. Popüler bir bilim kurumdur.

Türkiye'de sırasıyla üç ve iki aylık olmak üzere iki adet folklor dergisi bulunmaktadır. *Millî Folklor*'dan daha önce bahsedilmişti (bkz. DEMOS, Cilt 33, Sayı 3, s. 209-211); *Folklor/Edebiyat* henüz tanıtılmadı. *Halk Kültüründen Derlemeler ve Türk Halk Kültürü Araştırmaları* yılda bir kez Kültür Bakanlığı'nın süreli yayınları olarak çıkmaktadır.

Folklor alanında kitap yayıncılığı söz konusu olduğunda Türkiye'de tuhaf bir durum gözlemleniyor: Folklor alanına yatırım yapan kurum ve yayınevi çok fazla değil. Bu nedenle, bazı bilim adamları çalışmalarını masrafları kendilerine ait olmak üzere yayınlamaya çalışmaktadır. Aksi takdirde sorumlu üniversite matbaasının bu fırsatı sunmasını çok uzun süre beklemek zorunda kalırsınız.

İbrahim
Demirtaş

SAİM SAKAOĞLU'NA ŞİİR

*Yolcuyuz han bildin koca dünyayı
Dillerde destanın mazin Saim Bey
Ne de çok sevdiniz güzel Konya'yı
Gülünce gül açar yüzün Saim Bey*

*Eserler yazdınız okunsun diye
Kalplere yüreğe dokunsun diye
Bu millet yanlıştan sakınsın diye
Kulaklara küpe sözün Saim Bey*

*Dillerde dolaşan destan şiirsin
Sözünle, özünle doğru mahirsin
Yığitsin, âlimsin, âşık, şairsin
Rehberdir kitabın, yazın Saim Bey*

*Bu hizmet aşkıyla yürek dağlarsın
Ummandan kalplere akar çağlarsın
Özlemle, umutla gönül eğlersin
Allah'a ulaşırsın nazın Saim Bey*

*İzinden yürüdün büyük Ata'nın
Güneşi şavkınsın sen bu vatanın
Sözüne meyletmen haram yutanın
Gerçeği görüyor gözün Saim Bey*

*Seyyahlar misali diyar dolaştın
Öğrenci, gençlere, bize yol aştın
Yetime öksüze kol kanat açtın
Gül açmış bastığın izin Saim Bey*

*Yıllarca göğsünü ilime gerdin
Anlattın millete bilgiler verdin
Bazen de dikenli gülleri derdin
Kalbinden geliyor sızın Saim Bey*

*İbrahim der bir gün çalarım sazı
Türkiye ve gençler çok sevdi sizi
Şiarın nasihat söylersin sözü
Vuslata yanyıyor gözün Saim Bey*

İbrahim Demirtaş